

Ühiskonnaõpetus II kooliaste

Ühiskonnaõpetuse eesmärk on praktiliste ülesannete, probleemide analüüsimise ja ainealaste põhimõistete omandamise kaudu saada tervikpilt ühiskonna toimimisest. Tähtsal kohal on igapäevaeluga seonduvate probleemide lahendamine ning asjatundlike otsuste tegemise oskuste kujunemine, mis aitab õpilasel ühiskonnas toime tulla. Nii kujuneb õpilasel tervikpilt ühiskonnast, kus teadvustatakse inimtegevuse ja looduse vastastikust mõju ning väärtustatakse jätkusuutlikku eluviisi.

II kooliastmes tutvub õpilane oma lähiümbruse sotsiaalsete suhete süsteemiga, keskendudes sotsiaalselt erinevate isiksuste ja rühmade kooseksisteerimisele. Käsitelu keskmes on inimesed meie ümber, kool ning õpilase kodukoht.

Kooliastme lõpuks taotletavad teadmised, oskused, hoiakud ja õpitulemused

Õpilane:

- 1) teab kodukohas tegutsevaid kodanikuühendusi ja -algatusi;
- 2) teab lapse õigusi ja olulisemaid inimõigusi;
- 3) teab, et kõik inimesed on seaduse ees võrdsed ja peavad seadusi täitma;
- 4) mõistab, kuidas demokraatia põhimõtted saavad toimida koolis; toetab oma käitumise ja osalemisega koolidemokraatiat;
- 5) teab Eesti riigi juhtimisega seotud põhiseaduslikke institutsioone ja olulisemaid ametikohti;
- 6) eristab fakti arvamusest, teab, mis tunnuste alusel hinnata allikate usaldusväärsust;
- 7) teab, et autoriõigused on kaitstud seadusega ja autorile tuleb viidata;
- 8) teab, et inimesed on erineva kultuuritaustaga, saab aru, kui kedagi kultuurilise erinevuse tõttu diskrimineeritakse ja otsib vajaduse korral abi;
- 9) teab, et iga inimene on käitumise, hoiakute ja panusega kultuurikandja ja -looja;
- 10) tunneb tervise- ja turvariske, oskab vältida ohtusid ja teab, kust abi otsida, kasutab turvaliselt dokumente ja pangakaarti;
- 11) oskab oma aega ja raha planeerida, võimeid ja võimalusi arvestada;
- 12) käitub teadliku tarbijana;
- 13) teab Läänemere-äärseid riike ja näitab neid kaardilt;

- 14) esitab positiivseid ja negatiivseid näiteid riikidevahelisest koostööst või selle puudumisest;
- 15) toob näiteid koostööst oma kogukonnas: kodanikuühendused ja -algatused, noorte organiseeritud koostöövormid;
- 16) loetleb kodukohas lahendamist vajavaid probleeme ja pakub neile lahendusi;
- 17) leiab eakohaseid võimalusi eneseteostuseks kogukonna liikmena;
- 18) nimetab inimõigusi ja selgitab nende olulisust;
- 19) nimetab lapse õigusi ja kohustusi, märkab laste õiguste rikkumist ja otsib vajaduse korral abi;
- 20) toob näiteid, kuidas inimeste õigused on seadusega kaitstud;
- 21) kaitseb seisukohta, et keegi ei ole seadustest kõrgemal;
- 22) kirjeldab demokraatia põhimõtete toimimist koolis, selgitades õpilasesinduse rolli koolielu kujundamisel;
- 23) osaleb oma klassi otsustusprotsessides demokraatia põhimõtteid arvestades;
- 24) leiab ja võrdleb erinevatest allikatest pärit infot;
- 25) selgitab fakti ja arvamuse erinevust, toob näiteid;
- 26) kasutab viitamist nõuetekohaselt;
- 27) tunneb ära ja toob näiteid kultuurikonfliktide ja kultuurilise diskrimineerimise kohta;
- 28) mõistab, et inimesed võivad näha maailma erinevalt;
- 29) toob näiteid erinevatest kultuurinähtustest, millega ta on kokku puutunud;
- 30) toob näiteid, milliste tunnuste põhjal saab inimene end kultuuriliselt määratleda;
- 31) toob näiteid isikut tõendavate dokumentide õigest ja valest kasutamisest;
- 32) loetleb tervise- ja turvalisuseohtusid, oskab ohu korral abi otsida;
- 33) nimetab ohtusid internetis ja selgitab, kuidas end nende eest kaitsta, käitub ohutult;
- 34) teab internetipanga ja pangakaardi kasutamisega seotud ohtusid ja käitub turvaliselt;
- 35) oskab oma aega ja tegevusi planeerida;
- 36) toob näiteid erinevatest seaduslikest rahateenimise võimalustest;
- 37) koostab eelarve etteantud piirides;
- 38) kirjeldab säästmise võimalusi igapäevaelus, toob näiteid;
- 39) selgitab näidete põhjal vajaduste, soovide ja võimaluste erinevusi.

Ühiskonnaõpetus 6. klass

Ainemaht: 35 ainetundi õppeaastas

Teema: Demokraatia põhimõtted ja selle toimimine

Õpitulemused

Õpilane:

- teab kodukohas tegutsevaid kodanikuühendusi ja -algatusi;
- teab lapse õigusi ja olulisemaid inimõigusi;
- teab, et kõik inimesed on seaduse ees võrdsed ja peavad seadusi täitma;
- mõistab, kuidas demokraatia põhimõtted saavad toimida koolis; toetab oma käitumise ja osalemisega koolidemokraatiat;
- teab Eesti riigi juhtimisega seotud põhiseaduslikke institutsioone ja olulisemaid ametikohti.

Õppesisu:

Kohalik omavalitsus, seadus, lapse õigused, peamised inimõigused, sõnavabadus ja selle põhimõtted, demokraatia, vabatahtlik tegevus, kodanikuühendus. Peamised põhiseaduslikud institutsioonid ja nende funktsioonid, õpilasmavalitsus, õpilaste osalemine koolielu korraldamises ja õpilasesinduses.

Kooli sisekord (kodukord).

Õiguste, kohustuste ja vastutuse tasakaal.

Teema: Allikad ja autoriõigused

Õpitulemused

Õpilane:

- eristab fakti arvamusest, teab,

Õppesisu:

Fakt, arvamus, allikas, argumenteerimine, autoriõigused, viitamine

<p>mis tunnuste alusel hinnata allikate usaldusväärsust;</p> <ul style="list-style-type: none"> • teab, et autoriõigused on kaitstud seadusega ja autorile tuleb viidata. 	
--	--

Teema: Kultuur

<p>Õpitulemused</p> <p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • teab, et inimesed on erineva kultuuritaustaga, saab aru, kui kedagi kultuurilise erinevuse tõttu diskrimineeritakse ja otsib vajaduse korral abi; • teab, et iga inimene on käitumise, hoiakute ja panusega kultuurikandja ja -looja. 	<p>Õppesisu:</p> <p>Kultuur, religioon, võrdõiguslikkus ja sallivus;</p> <p>Eestis ja õpilase kodukohas elavad rahvarühmad (sotsiaalsed, rahvuslikud, religioossed jm), sooline võrdõiguslikkus.</p> <p>pere ja suguvõsa, kogukond.</p>
--	--

Teema: Planeerimine ja tarbimine

<p>Õpitulemused</p> <p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tunneb tervise- ja turvariske, oskab vältida ohtusid ja teab, kust abi otsida, kasutab turvaliselt dokumente ja 	<p>Õppesisu:</p> <p>Risk, turvalisus, aja- ja kulutuste planeerimine, tarbimine ja tarbija, raha kogumine, säästmine ja laenamine.</p> <p>Tarbimisotsuste mõju keskkonnale ja kogukonnale, elukutsed ja ettevõtted kodukohas.</p>
---	--

pangakaarti;

- oskab oma aega ja raha planeerida, võimeid ja võimalusi arvestada;
- käitub teadliku tarbijana.